

INVOLABILITATEA DOMICILIULUI PERSOANEI ÎN CADRUL PROCESULUI PENAL*

Dinu OSTAVCIUC,
doctor în drept, conferențiar universitar

Inviolabilitatea domiciliului persoanei în procesul penal constituie un principiu general, precum și un drept fundamental al omului. Articolul în referință este dedicat acestui principiu, care, deși este unul relativ, totuși, este unul fundamental și specific pentru procesul penal. Cercetarea ține să scoată în evidență activitatea practică a organelor judiciare atunci când există necesitatea efectuării acțiunilor procesuale, ce pot leza inviolabilitatea domiciliului în raport cu legislația și jurisprudența națională și cea internațională, venind în final cu propuneri și recomandări în vederea garantării acestui drept. Totodată, articolul în referință ne vorbește despre ce este domiciliul persoanei și care imobile sau mobile intră sub noțiunea respectivă. De asemenea, în articol se face referință la garantarea de către organele de drept a principiului inviolabilității domiciliului, ținând cont și de poziția Curții Europene a Dreptului Omului.

Cuvinte-cheie: principiu, inviolabilitate, domiciliu, percheziție, organ de urmărire penală, procuror, judecător de instrucție, temeieri legale, ordonanță, încheiere, autorizare, legalizare, sancțiuni procesuale.

Introducere. Cerința inviolabilității domiciliului este unul dintre principiile universal recunoscute ale dreptului internațional. Limitele intervenției statului în dreptul oricărei persoane la inviolabilitatea domiciliului sunt determinate de conținutul termenului „domiciliu” din legislația națională, precum și de interpretarea acestui termen de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În procesul de administrare a probelor este necesar, în anumi-

THE INVIOABILITY OF THE PERSON'S DOMICILE IN THE CRIMINAL PROCESS*

Dinu OSTAVCIUC,
PhD, associate professor

The inviolability of the person's domicile in criminal proceedings is a general principle, as well as a fundamental human right. The given article is dedicated to this principle, which, although is a relative one, anyway being fundamental and specific one for the criminal process. The research comes to highlight the practical activity of the judicial bodies when there is the need to carry out procedural actions that can damage the inviolability of the domicile in relation to national and international legislation and jurisprudence, finally coming up with proposals and recommendations in order to guarantee this right. At the same time, the given article tells us what the person's domicile is and which immovable or movable property falls under that notion and how the legal authorities should proceed for the unjustified violation of it, also taking into account the position of the European Court of Human Rights.

Keywords: principle, inviolability, domicile, search, criminal investigation body, prosecutor, investigating judge, legal grounds, ordinance, conclusion, authorization, validation, procedural penalties.

Introduction. The requirement of the inviolability of the domicile is one of the universally recognized principles of international law. The limits of the state's intervention into the right of any person, and namely to the inviolability of the domicile are determined by the content of the term "domicile" in the national legislation, as well as by the interpretation of this term by the European Court of Human Rights. In the process of administering the evi-

*Articol elaborat în baza proiectului „Asigurarea drepturilor omului în cadrul etapelor prejudiciare: normativul procesual penal național, practici europene și internaționale”, din cadrul Programelor de Postdoctorat pentru anii 2022-2023, cu cifrul 22.00208.0807.04/PD I.

* The article has been elaborated based on the project “Ensuring Human Rights within the Framework of the Prejudicial Stages: National Criminal Procedural Norms, European and International Practices”, from the Postdoctoral Programs for the years 2022-2023, with the number 22.00208.0807.04/PD I.

te cazuri, de a efectua percheziții și cercetări la fața locului în domiciliile persoanelor; de a realiza măsuri speciale de investigații în locuințe etc. Toate aceste acțiuni pot leza domiciliul persoanei, iar pentru această ingerință sunt necesare temeiuri bine determinate, scopuri legale, corespunderea dintre interesul public și cel privat, precum și proporționalitatea ingerinței.

Metode și materiale aplicate. La elaborarea acestei publicații a fost folosit material teoretic, normativ și empiric. De asemenea, cercetarea respectivului subiect a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de investigație științifică specifice teoriei și doctrinei procesual-penale: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică etc.

Scopul cercetării. Cercetarea și analiza cadrului normativ intern, jurisprudenței și doctrinei privind inviolabilitatea domiciliului în procesul penal și efectul nerespectării condițiilor stabilite de actele interne și cele internaționale, în vederea respectării drepturilor participanților în procesul penal.

Rezultate obținute și discuții. Inviolabilitatea domiciliului este un subiect destul de sensibil și care, potrivit art. 8 CEDO, intră în sfera vieții private.

Constituția proclamă în art. 29 inviolabilitatea domiciliului. Potrivit art. 29 alin. (1) din Constituție, „*Nimeni nu poate pătrunde sau să rămână în domiciliul ori reședința unei persoane fără consimțământul acesteia.*” În același articol sunt prevăzute și cazurile cu caracter derogator. „*De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege în următoarele situații: a) pentru executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărâri judecătorești; b) pentru înlăturarea unei primejdii care amenință viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane; c) pentru prevenirea răspândirii unei epidemii.*” În același timp, art. 29 alin. (3) din Constituție indică la faptul că *Perchezițiile și cercetările la fața locului pot fi ordonate și efectuate numai în condițiile legii*”, iar alin. (4) interzice perchezițiile în timpul nopții, cu excepția unui delict flagrant.

Inviolabilitatea domiciliului este garantată și de legea procesuală penală, care în art. 12 alin. (1) stipulează că „*Inviolabilitatea domiciliului este garantată de lege. În cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să pătrundă în domiciliu contrar voinței persoanelor care locu-*

dențe, în certaine cazuri, este necesar să se efectueze căutări, anchete pe teren, investigații în domiciliile persoanelor, efectuând măsuri speciale de investigații în locuințe etc. Toate aceste acțiuni pot leza domiciliul persoanei, iar pentru această ingerință sunt necesare temeiuri bine determinate, scopuri legale, corespunderea dintre interesul public și cel privat, precum și proporționalitatea ingerinței.

Applied methods and materials. The theoretical, normative and empirical material was used in the preparation of this publication. In addition, the research of the respective subject was possible by applying several scientific investigation methods specific to the criminal procedural theory and doctrine: logical method, comparative analysis method, systemic analysis, etc.

The purpose of the research. Research and analysis of the domestic regulatory framework, jurisprudence and doctrine regarding the inviolability of the domicile in criminal proceedings and the effect of non-compliance with the conditions established by domestic and international acts, in order to respect the rights of participants in the criminal proceedings.

Results obtained and discussions. The inviolability of the domicile is quite a sensitive subject, which, according to art. 8 of the ECHR, enters the sphere of private life.

By art. 29 the Constitution proclaims the inviolability of the domicile. According to art. 29 paragraph (1) of the Constitution, “*No one can enter or remain in a person’s home or residence without his consent.*” Derogatory cases are also provided for in the same article. “*The provisions of paragraph (1) may be derogated by law in the following situations: a) for the execution of an arrest warrant or a court decision; b) for the removal of a danger that threatens the life, physical integrity or property of a person; c) to prevent an epidemic from spreading.*” At the same time, art. 29 paragraph (3) of the Constitution indicates that, *On-site searches and investigations can be ordered and carried out only under the conditions of the law*”, and paragraph (4) prohibits nighttime searches, except in the case of a flagrant misdemeanor.

The inviolability of the domicile is also guaranteed by the criminal procedural law, which in art. 12 paragraph (1) stipulates that, “*The inviolability of the domicile is guaranteed*

iesc sau dețin sediu în ele, cu excepția cazurilor și modulii prevăzute de CPP.” Art. 12 alin. (2) CPP, prevede că „Perchezițiile, cercetările domiciliului, precum și alte acțiuni de urmărire penală la domiciliu, pot fi ordonate și efectuate în baza unui mandat judiciar, cu excepția cazurilor și modulii prevăzute de CPP. În cazul efectuării acțiunilor procesuale fără mandat judiciar, organul abilitat să efectueze aceste acțiuni, imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore de la terminarea acțiunii, prezintă instanței de judecată materialele respective pentru controlul legalității acestor acțiuni.”

„În cadrul Articolului 8 termenul „domiciliul” a fost interpretat ca un concept autonom: acest lucru înseamnă că, pentru a stabili dacă un anumit loc de trai poate fi considerat ca „domiciliu” în limitele Convenției, circumstanțele specifice ale cazului vor fi verificate și analizate riguros. În general, domiciliul a fost identificat ca fiind locul în care persoana locuiește în mod permanent sau cu care persoana are legături suficiente și regulate (*Prokopovich v. Rusia* (dec.); *Gillow v. Regatul Unit* (dec.); *McKay-Kopecka v. Polonia* (dec.)). Curtea, având în vedere că cele două versiuni ale Convenției diferă (în versiunea engleză termenul utilizat este „acasă”, iar în franceză se utilizează conceptul mai larg de „domiciliu”) a optat pentru o interpretare mai flexibilă (*Niemietz v. Germania*). Astfel, s-a concluzionat că conceptul dat prevede următoarele tipuri de locuințe:

- case de vacanță, case secundare și hotelurile care oferă cazare pe termen lung (*Demades v. Turcia* (dec.));
- casa care aparține unei persoane fiind ocupată, pentru o perioadă semnificativă sau pe o bază anuală, de către altcineva (*Menteș și alții v. Turcia* (dec.));
- locuințele sociale ocupate de reclamant în calitate de chiriaș, chiar dacă dreptul de închiriere în temeiul legislației locale poate fi limitat (*McCann v. Regatul Unit*);
- spațiile comerciale, atunci când nu există o distincție clară între biroul unei persoane și reședința privată sau între activitățile personale și profesionale (*Niemietz*);
- sediul unei companii, sucursale sau alte sedii comerciale (*Stés Colas Est și alții Franța*);
- locuințele netradiționale cum ar fi caravanele, rulotele sau alte genuri de non-tradiționale reședințelor rulote și alte tipuri

by law. During the criminal process, no one has the right to enter the home against the will of the people who live or have headquarters in it, except for the cases and the way provided by the CCP.” Art. 12 paragraph (2) of the CCP, provides that, “Searches, home investigations, as well as other criminal investigation actions at home, can be ordered and carried out based on a judicial mandate, except for the cases and manner provided by the CCP. In the case of carrying out procedural actions without a judicial mandate, the body authorized to carry out these actions, immediately, but not later than 24 hours after the end of the action, presents the relevant materials to the court for checking the legality of these actions.”

Within Article 8 the term “domicile” has been interpreted as an autonomous concept: this means that, in order to determine whether a particular place of residence can be considered a “domicile” within the limits of the Convention, the specific circumstances of the case will be rigorously verified and analyzed. In general, domicile was identified as the place where the person permanently lives or with which the person has sufficient and regular connections (*Prokopovich v. Russia* (dec.); *Gillow v. the United Kingdom* (dec.); *McKay-Kopecka v. Poland* (dec.)). The Court considering that the two versions of the Convention differ (in the English version the term used is “home” and in French the broader concept of “domicile” is used) chose a more flexible interpretation (*Niemietz v. Germany*). Thus, it was concluded that the given concept foresees the following types of housing:

- vacation houses, secondary houses and hotels that offer long-term accommodation (*Demades v. Turkey* (dec.));
- house belonging to one person being occupied, for a significant period or on an annual basis, by someone else (*Menteș and Others v. Turkey* (dec.));
- social housing occupied by the claimant as a tenant, even if the right to rent under local law may be limited (*McCann v. the United Kingdom*);
- commercial premises, when there is no clear distinction between a person’s office and private residence or between personal and professional activities (*Niemietz*);
- company headquarters, branches or other commercial premises (*Stés Colas Est and*

de locuințe mobile (*Buckley v. Regatul Unit; Chapman*);

- condițiile de trai ale individului (care cad cumulativ sub incidența noțiunii de viață privată, de familie și a domiciliului) (*Moldovan și alții v. România*, nr. 2).

Problemele ce vizează beneficierea de domiciliul propriu, așa ca exproprierea sau prețul chiriei, sunt, de obicei, examinate în temeiul Articolului 1 al Protocolului 1.¹

Potrivit art. 6 pct. 11) CPP, prin domiciliu se înțelege „locuință sau construcție destinată pentru locuirea permanentă sau temporară a unei sau a mai multor persoane (casă, apartament, vilă, cameră la hotel, cabină pe o navă maritimă sau fluvială), precum și încăperile anexate nemijlocit la acestea, constituind o parte indivizibilă (verandă, terasă, mansardă, balcon, beci, un alt loc de uz comun). Prin noțiunea de domiciliu, în sensul prezentului cod, se înțelege și orice teren privat, automobil, navă maritimă și fluvială privată, birou.”

„Fiind definită în articolul 6 pct. 11) din Codul de procedură penală, noțiunea de „domiciliu” este suficient de accesibilă, clară și previzibilă. Curtea menționează că această noțiune are un înțeles penal autonom și nu depinde de definiția noțiunii de „domiciliu” în alte ramuri de drept. Definiția „domiciliului” în sens penal autonom nu prezintă vicii de neconstituționalitate.”²

Noțiunea de „domiciliu” în sensul larg al legislației procesual-penale este definită în pct. 11) al art. 6 CPP, aceasta incluzând și orice birou. Jurisprudența CtEDO a extins noțiunea de „domiciliu” la locul unde persoana își desfășoară activitatea profesională (*Nimietz c. Germaniei*, Hot. din 16. 12. 1992), precum și la sediul și agențiile unei societăți comerciale (*Societatea Calas Est c. Franței* din 16. 04. 2002), subliniind că dreptul la domiciliu privește însăși siguranța și bunăstarea persoanei (*Ghillov c. Regatului Unit*, Hot. din 24. 10. 1986).

¹ Ivana Roagna, Protejarea dreptului la respectarea vieții private și de familie în cadrul Convenției Europene a Drepturilor Omului. Manualele Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, Consiliul Europei, Strasbourg, 2012, p. 50. Disponibilă: <https://rm.coe.int/16806f15c5> [accesată: 27.07.2022].

² DCC nr. 16 din 11.02.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 20g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 179 alin. (1) din Codul penal și articolul 6 pct. 11) din Codul de procedură penală (violarea de domiciliu) (pct. 24).

Others v. France);

- non-traditional dwellings such as caravans, trailers or other types of non-traditional residences trailers and other types of mobile homes (*Buckley v. the United Kingdom; Chapman*);

- individual's living conditions (which cumulatively fall under the scope of the notion of private life, family life and domicile) (*Moldovan and Others v. Romania*, no. 2).

Issues concerning the enjoyment of one's own domicile, such as expropriation or the price of rent, are usually examined under Article 1 of Protocol 1.¹

According to art. 6 point 11) of the CCP, the term “domicile” means the following: “dwelling or construction intended for the permanent or temporary residence of one or more persons (house, flat, cottage, hotel room, compartment on a sea or river vessel), as well as the rooms directly attached to them, being an indivisible part (veranda, terrace, attic, balcony, cellar, another place of common use). The notion of domicile, in the sense of this code, also means any private land, automobile, private sea and river vessel, office.”

“Being defined in article 6 point 11) of the Code of Criminal Procedure, the notion of “domicile” is sufficiently accessible, clear and predictable. The Court notes that this notion has an autonomous criminal meaning and does not depend on the definition of the notion of “domicile” in other branches of law. The definition of “domicile” in the autonomous criminal sense does not present defects of unconstitutionality.”²

The notion of “domicile” in the broad sense of the procedural-criminal legislation is defined in point 11) of art. 6 of the CCP, including any office. ECHR jurisprudence extended the notion of “domicile” to the place where the person carries out his professional activity

¹ Ivana Roagna, Protecting the Right to Respect for Private and Family Life within the European Convention on Human Rights. Council of Europe Handbooks on Human Rights, Council of Europe, Strasbourg, 2012, p. 50. Available: <https://rm.coe.int/16806f15c5> [accessed: 27.07.2022].

² DCC no. 16 from 11.02.2019 of inadmissibility of the notification no. 20g/2019 regarding the exception of unconstitutionality of some provisions from article 179 paragraph (1) of the Criminal Code and art. 6 point 11) of the Code of Criminal Procedure (violation of the inviolability of the home) (point 24).

CtEDO a reiterat în cauza Mancevschi c. Moldovei³ (Hot. din 07.10. 2008) că „percheziția biroului avocatului este privită ca constituind o ingerință în „viața privată” și a „correspondenței” și , potențial, a „domiciliului” (a se vedea Niemietz v. Germany, 16 decembrie 1992, §§ 2933, și Tamosius v. the United Kingdom (dec.), nr. 62002/00, ECHR 2002VIII; a se vedea, de asemenea, Sallinen and Others v. Finland, nr. 50882/99, § 71, 27 septembrie 2005, care confirmă că percheziția biroului avocatului constituie o ingerință în dreptul la respectarea „domiciliului” și Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria, nr.74336/01, § 43).”

„Termenul inviolabilitate înseamnă ceva ce nu poate fi violat, încălcat, atins, care se află în mod legal la adăpost de orice urmărire, de orice atingere, încălcare sau pedeapsă. Nimeni nu poate pătrunde sau rămâne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia. Așadar, drepturile garantate prin prevederile art. 8 nu sunt drepturi absolute, astfel încât nu orice ingerință a statului în exercițiul acestor drepturi constituie o violare a art. 8 al Convenției.”⁴

Art. 8 § 2 din Convenție prevede drept scopuri legitime pentru ingerința agenților statali în viața privată a persoanei, în domiciliul sau în corespondența acesteia în caz de securitate națională, siguranță publică, bunăstare economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, protejarea drepturilor și libertăților altor persoane. Ingerința trebuie să fi fost justificată în baza art. 8 § 2 din Convenția Europeană, cu alte cuvinte – să fi fost „prevăzută de lege”, să fi urmărit unul sau mai multe din scopurile legitime enumerate de paragraful respectiv și să fi fost „necesară într-o societate democratică” pentru îndeplinirea scopului în cauză.

CtEDO consideră că intrarea ofițerilor de poliție în casele reclamantilor a reprezentat o ingerință în dreptul lor la respectarea domiciliului.⁵

³Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112853>

⁴Manualul judecătorului pentru cauze penale (Inviolabilitatea domiciliului – C. Gurschi, Ig. Dolea), Chișinău, 2013, p. 240. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/ManualulJudecatorului2013-TOT2c7a4c.pdf> [accesată: 31.07.2022].

⁵ O ingerință ar veni în contradicție cu articolul 8 al Convenției, cu excepția situației în care este „în conformitate cu legea”, urmărește unul sau mai multe scopuri legitime

(Nimietz v. Germany, Decision of 16. 12. 1992), as well as to the headquarters and agencies of a commercial company (Calas Est Association v. France from 16. 04. 2002), stressing that the right to domicile concerns the very safety and well-being of the person (Ghilov v. the United Kingdom, Decision of 24. 10. 1986).

The ECHR reiterated in the Mancevschi v. Moldova case ³ (Decision of 07.10. 2008) that “the search of the lawyer’s office is seen as an intrusion into the “private life” and “correspondence” and, potentially, the “domicile” (see Niemietz v. Germany, December 16, 1992, §§ 2933, and Tamosius v. the United Kingdom (dec.), no. 62002/00, ECHR 2002VIII; see, also, Sallinen and Others v. Finland, no. 50882/99, § 71, September 27, 2005, which confirms that the search of the lawyer’s office constitutes an interference with the right to respect the “domicile” and Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria, no. 74336/01, § 43).”

“The term inviolability means something that cannot be violated, breached, touched, that is legally protected from any pursuit, from any touch, violation or punishment. No one can enter or stay in a person’s home or residence without his consent. Therefore, the rights guaranteed by the provisions of art. 8 are not absolute rights, so that not any state interference in the exercise of these rights constitutes a violation of art. 8 of the Convention.”⁴

Art. 8 § 2 of the Convention provides as legitimate purposes for the interference of state agents in the private life of the person, in his domicile in case of national security, public safety, economic well-being of the country, the defense of order and the prevention of criminal acts, the protection of health or morality, protecting the rights and freedoms of other people. The interference must have been justified based on art. 8 § 2 of the European Convention, in other words - to have been “prescribed by law”, to have pursued one or more of the legitimate purposes listed by that paragraph and to have been “necessary in a democratic society” for the fulfillment of the object in view.

³ Available: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112853>

⁴ The Judge’s Manual for Criminal Cases (The Inviolability of the Domicile – C. Gurschi, Ig. Dolea), Chișinău, 2013, p. 240. Available: <http://drept.usm.md/public/files/ManualulJudecatorului2013-TOT2c7a4c.pdf> [accessed: 31.07.2022].

CtEDO reiterează faptul că autorizația de percheziție ar trebui să se bazeze pe o bănuială rezonabilă și să fie redactată cu suficientă precizie și detalii. Compatibilitatea unei autorizații de percheziție cu aceste cerințe a fost întotdeauna o problemă de interes pentru CtEDO.⁶

CtEDO a criticat în cauza Varga c. României (Hot. din 01.04.2008) puterile foarte ample ale procurorului în materia dispunerii percheziției, precum și dispozițiile legale relaxate și lacunare, constatând că reclamații nu s-au bucurat de gradul minim de protecție contra arbitrarului avut în vedere de art. 8 CEDO.⁷

„Perchezițiile planificate și/sau inopinate a deținuților și/sau a celulelor penitenciarului reprezintă o consecință firească a privării de libertate a persoanei și sunt necesare pentru prevenirea dezordinilor sau a comiterii unor infracțiuni (a se vedea, mutatis mutandis, Milka v. Polonia, 15 septembrie 2015, §§ 45-50). Astfel, cu privire la efectuarea perchezițiilor în celula din penitenciar fără obținerea prealabilă a autorizației judecătorului de instrucție, Curtea a menționat că persoana ar putea contesta legalitatea acțiunilor întreprinse în fața judecătorului de instrucție. Așadar, există un control judecătoresc care ar putea cenzura orice pretins abuz al

la care se face referință în par. 2 și de asemenea este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge scopul (a se vedea următoarele hotărâri: Silver and Others v. the United Kingdom, 25 martie 1983, § 84, Seria A nr. 61; Campbell v. the United Kingdom, 25 martie 1992, § 34, Seria A nr. 233; Calogero Diana v. Italy, 15 noiembrie 1996, § 28, Reports 1996-V; și Petra v. Romania, 23 septembrie 1998, § 36, Reports 1998-VII). CtEDO, cauza Bisir și Tulus c. Moldovei, hotărârea din 17.05.2011 (§. 59). Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-124094> [accesată: 29.07.2022].

⁶ (a se vedea, Hot. CtEDO Niemietz v. Germania, 16 decembrie 1992, § 37, Seria A nr. 251-B; Van Rossem v. Belgia, nr. 41872/98, § 45, 9 decembrie 2004; Smirnov v. Federația Rusă, nr. 71362/01, § 47, 7 iunie 2007; și Iliya Stefanov v. Bulgaria, nr. 65755/01, §§ 40 și 41, 22 mai 2008).

⁷ *....dacă în absența mandatului judiciar prealabil percheziția în cauză nu a fost supusă niciunui control a priori, Curtea observă că la epoca faptelor primii doi reclamați nu beneficiau nici de o cale de recurs efectivă pentru a determina controlul a posteriori, de către un judecător, al legalității și temeiului percheziției în cauză.... Ca urmare, fiind efectuată în absența unui mandat și, după cum reiese din procesul verbal, a martorilor asistenți, percheziția efectuată de procuror nu a respectat garanțiile minime pe care dispozițiile legale le impuneau autorităților însărcinate cu ancheta penală și nu a fost supusă nici controlului autorităților judiciare. (pct. 73). Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123847> [accesată: 29.07.2022].*

The ECHR considers that the entry of the police officers into the houses of the applicants represented an interference with their right to respect for their domicile.⁵

The ECHR reiterates that the search warrant should be based on a reasonable suspicion and be drafted with sufficient precision and detail. The compatibility of a search warrant with these requirements has always been an issue of interest to the ECHR.⁶

The ECHR criticized in the case of Varga v. Romania (Decision of 01.04.2008) the very broad powers of the prosecutor in the matter of ordering the search, as well as the relaxed and incomplete legal provisions, finding that the plaintiffs did not enjoy the minimum degree of protection against arbitrariness considered by art. 8 ECHR.⁷

“Planned and/or unannounced searches of inmates and/or prison cells are a natural consequence of the deprivation of liberty of the person and are necessary to prevent disorder or the commission of crimes (see, mutatis mutandis, Milka v. Poland, September 15, 2015, §§ 45-

⁵ *An interference would be inconsistent with Article 8 of the Convention, unless it is “in accordance with the law”, pursues one or more of the legitimate aims referred to in paragraph 2 and is also “necessary in a democratic society” to achieve the goal (see the following decisions: Silver and Others v. the United Kingdom, March 25, 1983, § 84, Series A no. 61; Campbell v. the United Kingdom, March 25, 1992, § 34, Series A no. 233; Calogero Diana v. Italy, November 15, 1996, § 28, Reports 1996-V; and Petra v. Romania, September 23, 1998, § 36, Reports 1998-VII). ECHR, the case Bisir and Tulus v. Moldova, decision of 17.05.2011 (§. 59). Available: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-124094> [accessed: 29.07.2022].*

⁶ (see, ECHR Decision Niemietz v. Germany, December 16, 1992, § 37, Series A no. 251-B; Van Rossem v. Belgium, no. 41872/98, § 45, December 9, 2004; Smirnov v. Russian Federation, no. 71362/01, § 47, June 7, 2007; and Iliya Stefanov v. Bulgaria, no. 65755/01, §§ 40 and 41, May 22, 2008).

⁷ *....if in the absence of the prior judicial mandate the search in question was not subject to any a priori control, the Court observes that at the time of the facts the first two applicants did not benefit from any effective recourse to determine the a posteriori control, by a judge, of the legality and basis of the search in question.... On the grounds of being carried out in the absence of a warrant and, as it appears from the report, of assistant witnesses, the search carried out by the prosecutor did not respect the minimum guarantees that the legal provisions imposed on the authorities in charge of the criminal investigation and was not subject to the control of the judicial authorities either. (point 73). Available: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123847> [accessed: 29.07.2022].*

autorităților (DCC nr. 80 din 28 mai 2019, §§ 18, 19)".⁸

În vederea respectării dreptului la viață privată, organul judiciar trebuie să ia măsuri ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția și care nu au legătură cu cauza să nu devină publice. În cauza Amarandei ș.a. c. României (Hot. din 26.04. 2016) CtEDO a reținut că prin modalitatea de efectuare a percheziției domiciliare și prin difuzarea imaginilor filmate în cursul percheziției către presă fără a se asigura o minimă protecție a vieții private au fost încălcate exigențele art. 3 și 8 CEDO.⁹

Potrivit jurisprudenței Curții, utilizarea puterilor coercitive conferite prin legislație pentru a cere unei persoane să se supună unei percheziții amănunțite a corpului, a hainelor și a bunurilor personale constituie o ingerință evidentă în dreptul la respectarea vieții private [a se vedea Gillan și Quinton c. Regatului Unit, nr. 4158/05, pct. 63].¹⁰

Instanța trebuie să verifice întotdeauna dacă asemenea ingerințe sunt justificate în

⁸ Decizia nr. 80 din 28.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 101g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alin. (3) din Codul de procedură penală (pct. 18, 19).

⁹ CtEDO a apreciat că prin modalitatea de efectuare a percheziției, prin folosirea forței de către organele jandarmiei în mod disproporționat persoanele aflate în imobilele percheziționate au fost supuse unui tratament degradant incompatibil cu dispozițiile art. 3 CEDO; CtEDO a reținut de asemenea că, deși mandatul de percheziție domiciliară emis de judecător viza ridicarea suporturilor de stocare a datelor informatice, organele de urmărire penală nu au circumscris perchezițiile efectuate limitelor mandatului ridicând bunuri care nu aveau legătură cu obiectul mandatului (cărți, fotografii, documente de identitate bani, bijuterii, obiecte vestimentare); CtEDO a mai observat că prin caracterul masiv și nediferențiat al perchezițiilor domiciliare și prin absența unui control a posteriori efectiv perchezițiile și ridicarea obiectelor persoanele ale reclamanților au fost de natură să conducă la încălcarea dreptului la viață privată; deopotrivă, CtEDO a constatat că **imagini filmate cu ocazia efectuării perchezițiilor domiciliare au fost distribuite către presă, iar acestea conțineau imagini ale locatarilor imobilelor percheziționate, în special ale unor tinere fete întinse pe sol în posturi umilitoare, nefiind luate minimele precauții pentru protejarea acestora, corpurile și fețele nefiind anonimizate, fiind realizată o ingerință nejustificată în dreptul la viață privată** (s.a.). Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176078> [accesată : 29.07.2022].

¹⁰ CtEDO, cauza Gillan și Quinton c. Regatului Unit, hotărârea din 12.01.2010 (§. 63). Disponibilă: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-96585> [accesată : 29.07.2022].

50). Thus, with regard to conducting searches in the penitentiary cell without obtaining the prior authorization of the investigating judge, the Court mentioned that the person could contest the legality of the actions taken before the investigating judge. So there is a judicial review that could censure any alleged abuse of the authorities (DCC no. 80 from May 28, 2019, §§ 18, 19)".⁸

In order to respect the right to private life, the judicial body must take measures because the facts and circumstances of the personal life of the person who is being searched and which are not related to the case, shall not become public. In the case of Amarananda and Others v. Romania (Decision of 26.04. 2016) ECHR held that by the method of conducting the home search and by broadcasting the images filmed during the search to the press without ensuring a minimum protection of private life, the requirements of art. 3 and 8 of the ECHR were violated.⁹

According to the Court's jurisprudence, the use of coercive powers conferred by legislation to require a person to submit to a thorough search of the body, clothing and personal belongings constitutes a clear interference with the right to respect for private life [see

⁸ Decision no. 80 of 28.05.2019 of inadmissibility of the notification no. 101g/2019 regarding the exception of unconstitutionality of article 273 paragraph (3) of the Code of Criminal Procedure (points 18, 19).

⁹ The ECHR assessed that by the method of carrying out the search, by the disproportionate use of force by the gendarmerie bodies, the persons in the searched buildings were subjected to a degrading treatment incompatible with the provisions of art. 3 of the ECHR; The ECHR also held that, although the home search warrant issued by the judge aimed at the seizure of computer data storage media, the criminal prosecution bodies did not circumscribe the searches carried out within the limits of the warrant by seizing goods that were not related to the subject of the warrant (books, photos, identity documents, money, jewelry, clothing items); The ECHR also observed that due to the massive and undifferentiated nature of the home searches and the absence of an effective a posteriori control, the searches and the removal of objects from the persons of the applicants were likely to lead to the violation of the right to private life; likewise, the ECHR found that **images filmed during the home searches were distributed to the press, and they contained images of the tenants of the searched buildings, especially of some young girls lying on the ground in humiliating positions, not having taken the minimum precautions to protect them, their bodies and faces not being anonymized, being realized an unjustified interference in the right to private life** (and other). Available: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176078> [accessed: 29.07.2022].

baza articolului 8 § 2 din Convenția Europeană, cu alte cuvinte – dacă acestea sunt „prevăzute de lege”, dacă urmăresc unul sau mai multe din scopurile legitime enumerate de paragraful respectiv și dacă sunt „necesare într-o societate democratică” pentru îndeplinirea scopului în cauză (a se vedea *Cacuci și S.C. Virra & Cont Pad SRL v. România*, 17 ianuarie 2017, § 86).¹¹

Întrebarea la care trebuie să răspundă instanța este dacă relația dintre scopul urmărit și mijloacele folosite poate fi considerată proporțională (a se vedea *Robathin v. Austria*, 3 iulie 2012, § 43). Curtea a constatat, de asemenea, că pătrunderea agenților de poliție în domiciliul unui reclamant în lipsa acestuia, în condițiile în care riscul de tulburare a ordinii publice sau de săvârșire a unei infracțiuni era redus sau inexistent, a fost disproporționată în raport cu obiectivul legitim urmărit și, prin urmare, a constituit o încălcare a art. 8 (*McLeod împotriva Regatului Unit*, pct. 58; *Funke împotriva Franței*, pct. 48). În ceea ce privește persoanele suspectate de infracțiuni legate de terorism, guvernele trebuie să păstreze un echilibru just între exercitarea de către persoana în cauză a dreptului care îi este garantat în temeiul art. 8 § 1 și necesitatea, prevăzută la art. 8 § 2, ca statul să adopte măsuri eficiente pentru prevenirea infracțiunilor de terorism (*Murray împotriva Regatului Unit*, pct. 90-91).¹²

Extinderea protecției prevăzute la art. 8 „Nu se aplică în cazul unui teren pe care se intenționează construirea unei case sau în cazul unei persoane originare dintr-o anumită regiune [*Loizidou împotriva Turciei (fond)*, pct. 66]; nu se extinde nici la o spălătorie, un bun comun al coproprietarilor unui bloc de apartamente, concepută pentru o utilizare ocazională (*Chelu împotriva României*, pct. 45); cabina de machiaj a unui artist [*Hartung împotriva Franței (dec.)*]; terenul utilizat de proprietari pentru practicarea unor sporturi sau pe care proprietarul permite desfășurarea unui sport [de exemplu, vânătoarea, *Friend și alții împo-*

Gillan and Quinton v. the United Kingdom, no. 4158/05, point 63].¹⁰

The court must always check whether such interferences are justified on the basis of Article 8 § 2 of the European Convention, in other words - if they are “prescribed by law”, if they pursue one or more of the legitimate aims listed by that paragraph and whether they are “necessary in a democratic society” for the purpose in question (see *Cacuci and S.C. Virra & Cont Pad SRL v. Romania*, January 17, 2017, § 86).¹¹

The question that the court must answer is whether the relationship between the goal pursued and the means used can be considered proportional (see *Robathin v. Austria*, July 3, 2012, § 43). The Court also found that the entry of police officers into the residence of an applicant in his absence, in the conditions where the risk of disturbing public order or committing a crime was low or non-existent, was disproportionate in relation to the legitimate objective pursued and therefore constituted a violation of art. 8 (*McLeod versus the United Kingdom*, point 58; *Funke versus France*, point 48). With regard to persons suspected of crimes related to terrorism, governments must maintain a fair balance between the execution by the person concerned of the right guaranteed to him under art. 8 § 1 and the necessity, provided for in art. 8 § 2, for the state to adopt effective measures to prevent terrorist crimes (*Murray versus the United Kingdom*, points 90-91).¹²

The extension of the protection provided for in art. 8 “Does not apply in the case of a plot of land on which a house is intended to be built or in the case of a person originally from a certain region [*Loizidou versus Turkey (the court of first instance)*, point 66]; nor does it extend to a laundry room, a common asset of the co-owners of an apartment block, designed for

¹¹ CtEDO, cauza *Cacuci și S.C. Virra & Cont Pad SRL v. România*, hotărârea din 17.01.2017 (§. 86). Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176052> [accesată : 29.07.2022].

¹² Ghid privind art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Actualizat la 31 decembrie 2018, pct. 181, 182. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ROM.pdf [accesată: 29.07.2022].

¹⁰ ECHR, the case *Gillan and Quinton v. the United Kingdom*, decision of 12.01.2010 (§. 63). Available: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-96585> [accessed: 29.07.2022].

¹¹ ECHR, the case *Cacuci and S.C. Virra & Cont Pad SRL v. Romania*, decision of 17.01.2017 (§. 86). Available: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176052> [accessed: 29.07.2022].

¹² Guide regarding art. 8 of the European Convention on Human Rights the Right to Respect for Private and Family Life, Home and Correspondence. Updated on December 31, 2018, points 181, 182. Available: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ROM.pdf [accessed: 29.07.2022].

triva Regatului Unit (dec.), pct. 45]; clădirile și instalațiile industriale, cum ar fi o moară, o brutărie sau un depozit, utilizate exclusiv în scopuri profesionale (Khamidov împotriva Rusiei, pct. 131) sau locurile în care sunt adăpostite animale de fermă [Leveau și Fillon împotriva Franței (dec.)].

În plus, în cazul în care un reclamant invocă drept „domiciliu” un loc pe care acesta nu l-a ocupat niciodată sau aproape niciodată, ori pe care nu îl mai ocupă de o perioadă lungă de timp, este posibil ca legăturile cu locul respectiv să fie atât de slabe încât nu mai poate fi ridicată nicio problemă din perspectiva art. 8 (Andreou Papi împotriva Turciei, pct. 54). Posibilitatea ca o persoană să moștenească un bun nu reprezintă o legătură suficient de concretă pentru a se constata existența unui „domiciliu” [Demopoulos și alții împotriva Turciei (dec.) (MC), pct. 136-137]. În plus, art. 8 nu se extinde la garantarea dreptului de a cumpăra o casă [Strunjak și alții împotriva Croației (dec.)] sau la impunerea autorităților unei obligații generale de a respecta alegerea unui domiciliu comun de către un cuplu căsătorit (Mengesha Kimfe împotriva Elveției, pct. 61). Art. 8 nu recunoaște nici dreptul de a obține o locuință [Ward împotriva Regatului Unit (dec.); Codona împotriva Regatului Unit (dec.)].¹³

Pentru a nu prejudicia inviolabilitatea domiciliului există mai multe norme speciale de procedură penală care asigură principiul respectiv.

„Inviolabilitatea domiciliului este asigurată de normele de procedură penală care garantează că perchezițiile, cercetările domiciliului, cercetarea la fața locului, ridicarea de obiecte și documente și alte acțiuni pot fi ordonate și efectuate în baza unui mandat judiciar. Datele administrate cu încălcarea normelor procesuale privind inviolabilitatea domiciliului nu pot fi utilizate în calitate de probe în cadrul procesului. Codul penal stabilește răspunderea penală pentru acțiuni de violare de domiciliu.”¹⁴

¹³ Ghid privind art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Actualizat la 31 decembrie 2018, pct. 328, 329. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ROM.pdf [accesată: 29.07.2022].

¹⁴ Manualul judecătorului pentru cauze penale (Inviolabilitatea domiciliului – C. Gurschi, Ig. Dolea), Chișinău, 2013, p. 241. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/ManualulJudecatorului2013-TOT2c7a4c.pdf> [accesată: 31.07.2022].

occasional use (Chelu versus Romania, point 45); an artist's makeup booth [Hartung versus France (dec.)]; the land used by the owners to practice sports or on which the owner allows a sport to be played [for example, hunting, Friend and Others versus the United Kingdom (dec.), point 45]; industrial buildings and facilities, such as a mill, bakery or warehouse, used exclusively for professional purposes (Khamidov versus Russia, point 131) or places where farm animals are housed [Leveau and Fillon versus France (dec.)].

In addition, when a claimant cites as “domicile” a place which he has never or almost never occupied, or which he no longer occupies for a long period of time, it is possible that the links to that place are so weak that no problem can be raised from the perspective of art. 8 (Andreou Papi versus Turkey, point 54). The possibility of a person inheriting an asset does not represent a sufficiently concrete link to establish the existence of a “domicile” [Demopoulos and Others versus Turkey (dec.) (MC), points 136-137]. Furthermore, art. 8 does not extend to guaranteeing the right to buy a house [Strunjak and Others versus Croatia (dec.)] or to the imposition by the authorities of a general obligation to respect the choice of a common domicile by a married couple (Mengesha Kimfe versus Switzerland, point 61). Art. 8 does not recognize the right to obtain a home either [Ward versus the United Kingdom (dec.); Codona versus the United Kingdom (dec.)].¹³

There are several special rules of criminal procedure that ensure that principle, intended not to harm the inviolability of the domicile.

“The inviolability of the domicile is ensured by the rules of criminal procedure which guarantee that searches, investigations of the domicile, on-site investigation, collection of objects and documents and other actions can be ordered and carried out on the basis of a judicial warrant. Data administered in violation of the procedural rules regarding the inviolability of the domicile cannot be used as evidence in the trial. The Criminal Code establishes crimi-

¹³ Guide regarding art. 8 of the European Convention on Human Rights the Right to Respect for Private and Family Life, Home and Correspondence. Updated on December 31, 2018, points 328, 329. Available: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ROM.pdf [accessed: 29.07.2022].

Prin urmare, art. 127, 128, 129 CPP reglementează în detalii efectuarea percheziției la domiciliu. Garanțiile acordate de normele respective sunt:

- la efectuarea percheziției sau ridicării de obiecte și documente trebuie să fie asigurată prezența persoanei la care se face percheziția sau ridicarea ori a unor membri adulți ai familiei acesteia, ori a celor care reprezintă interesele persoanei în cauză, iar dacă prezența acestor persoane este imposibilă, se invită reprezentantul autorității executive a administrației publice locale;

- percheziția în încăperile instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor și unităților militare se efectuează în prezența reprezentantului respectiv;

- persoanele la care se efectuează percheziția au dreptul să asiste la toate acțiunile organului de urmărire penală și să facă în legătură cu aceasta obiecții și declarații care vor fi consemnate în procesul-verbal;

- persoana la care se face percheziția are dreptul să înregistreze prin mijloace audio-video aceste acțiuni;

- dreptul persoanei de a solicita prezența apărătorului;

- interzicerea efectuării percheziției în timpul nopții, cu excepția cazurilor de delict flagrant;

- percheziția se va efectua doar în baza ordonanței motivate și cu autorizarea sau legalizarea acțiunii de către judecătorul de instrucție;

- până la începerea percheziției se înmânează persoanei, sub semnătură, copia ordonanței de efectuare a percheziției;

- organul de urmărire penală este obligat să ia măsuri pentru a nu se da publicității circumstanțele privitor la viața intimă a persoanei, constatate în legătură cu efectuarea percheziției;

- în localurile misiunilor diplomatice, inclusiv în localurile în care locuiesc membrii misiunilor diplomatice și familiile lor, percheziția sau ridicarea se poate efectua numai la cererea sau cu consimțământul statului străin, exprimate de șeful misiunii diplomatice;

- la efectuarea percheziției sau ridicării în localurile menționate în localurile misiunilor diplomatice, inclusiv în localurile în care locuiesc membrii misiunilor diplomatice și familiile

nal liability for acts of domicile violation.”¹⁴

Therefore, art. 127, 128, 129 of the CCP regulate in detail the search at home. The guarantees granted by the respective rules are the following:

- during carrying out the search or the collection of objects and documents, the presence of the person to be searched or collected must be ensured, or some adult members of his family, or those who represent the interests of the person in question, but if the presence of these people is impossible, the representative of the executive authority of the local public administration should be invited;

- the search in the premises of institutions, enterprises, organizations and military units is carried out in the presence of the respective representative;

- the persons who are searched have the right to attend all the actions of the criminal investigation body and to make objections and statements in relation to this, which will be recorded in the minutes;

- the person searched has the right to record these actions by audio-video means;

- the right of the person to request the presence of the defender;

- prohibiting nighttime searches, except in cases of flagrant crime;

- the search will be carried out only on the basis of the reasoned order and with the authorization or legalization of the action by the investigating judge;

- the copy of the search order is given to the person under the signature before the start of the search;

- the criminal investigation body is obliged to take measures not to publicize the circumstances regarding the intimate life of the person, found in relation to the search;

- in the premises of diplomatic missions, including the premises where the members of the diplomatic missions and their families live, the search or seizure may be carried out only at the request or with the consent of the foreign state, expressed by the head of the diplomatic mission;

- the presence of the prosecutor and a

¹⁴ Judge's Handbook for Criminal Cases (The inviolability of the domicile – C. Gurschi, Ig. Dolea), Chișinău, 2013, p. 241. Available: <http://drept.usm.md/public/files/ManualulJudecatorului2013-TOT2c7a4c.pdf> [accessed: 31.07.2022].

le lor este obligatorie prezența procurorului și a unui reprezentant al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova;

- alte garanții.

Normele menționate nu sunt unice în acest sens. Bunăoară, art. 132³, 132⁴, 132⁵, 132⁶ și 132⁷ ale CPP reglementează temeiul, procedura și consemnarea măsurilor speciale de investigații privind cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, precum și supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice de înregistrare audio sau video. Aceste măsuri se efectuează doar în baza autorizării acestora de către judecătorul de instrucție.

O problemă pe care dorim a o pune în discuție se referă la excepția efectuării percheziției în timpul nopții în cazurile de delict flagrant reglementată de art. 128 alin. (1) CPP. Considerăm că legiuitorul limitează dreptul organului de urmărire penală și a procurorului de a efectua această acțiune în cazul ce nu suferă amânare. Prin aceasta, legislatorul lezează interesul public și obligația de a investiga infracțiunile. Astfel, potrivit art. 6 pct. 6) CPP, „caz ce nu suferă amânare – *pericolul real că se vor pierde sau distruge probele, că bănuitul sau învinuitul se poate ascunde în încăperea suspectată ori că se vor comite alte infracțiuni.*” Prin urmare, cazul ce nu suferă amânare creează un pericol real și, respectiv, intervenția organelor judiciare trebuie să fie promptă. De aceea, considerăm oportun modificarea și completarea art. 128 alin. (1) CPP, întrucât să reglementeze excepția și în cazul ce nu suferă amânare. Or, în acest caz vor fi respectate și garantate drepturile victimelor în această privință.

Din cele expuse deducem că inviolabilitatea domiciliului este un principiu al procesului penal și o cerință legală care se aplică tuturor autorităților și persoanelor, și care constă în faptul că, în cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să pătrundă în domiciliu contrar voinței persoanelor care locuiesc sau dețin sediu în ele, de a-l cerceta și a-l supraveghea, de a instala în el aparate ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, sau de a efectua în el orice acțiuni de urmărire penală, fără o hotărâre ju-

representative of the Ministry of Foreign Affairs and European Integration of the Republic of Moldova is mandatory when conducting the search or seizure in the premises of the diplomatic missions, including in the premises where the members of the diplomatic missions and their families live;

- as well as other guarantees.

The mentioned norms are not the only ones in this respect. As regards, art. 132³, 132⁴, 132⁵, 132⁶ and 132⁷ of the CCP regulate the basis, procedure and recording of special investigative measures regarding the search of the home and/or the installation in it of the devices that ensure the surveillance and recording of audio and video, of those to be photographed and filmed, as well as the surveillance of the home through the use of technical means of audio recording or video. These measures are carried out only based on their authorization by the investigating judge.

An issue that we want to discuss relates to the exception of carrying out the search during the nighttime in cases of flagrant offense regulated by art. 128 paragraph (1) of the CCP. We believe that the legislator limits the right of the criminal investigation body and the prosecutor to carry out this action in the event that does not suffer a delay. By this, the legislator harms the public interest and the obligation to investigate crimes. Thus, according to art. 6 point 6) of the CCP, “*the case that does not suffer postponement – the real danger that the evidence will be lost or destroyed, that the suspect or the accused may hide in the suspected room or that other crimes will be committed.*” Therefore, the case that does not suffer a delay creates a real danger and, accordingly, the intervention of the judicial bodies must be prompt. Therefore, we consider it appropriate to amend and complete art. 128 paragraph (1) of the CCP, as to regulate the exception even in the case that does not suffer postponement. On the other hand, the rights of the victims in this regard will be respected and guaranteed in this case.

From the above we deduce that the inviolability of the domicile is a principle of the criminal process and a legal requirement that applies to all authorities and individuals, and which consists in the fact that, during the criminal process, no one has the right to enter the domicile against the will of the individuals who live or have headquarters in it, to investigate

decătorească.

Excepțiile menționate *supra* (în cazul flagrantului delict și în cazul ce nu suferă amânare), se referă la cazul când perchezițiile sau alte acțiuni de urmărire penală se pot efectua fără autorizarea prealabilă de către judecătorul de instrucție. Oricum, aceste acțiuni se vor efectua în baza unei ordonanțe motivate, care, în termen de 24 de ore se va pune pe masa judecătorului de instrucție rezultatele acțiunilor respective pentru a se constata legalitatea acestora. Prin urmare, chiar dacă aceste acțiuni s-au efectuat fără autorizare, acestea ulterior sunt supuse verificării judecătorești.

Efectuarea acțiunilor de urmărire penală în domiciliul persoanei, fără autorizarea judecătorului de instrucție, are loc și în cazurile în care persoanele ce locuiesc sau dețin sediu în ele dau acest acord. De exemplu, cercetarea la fața locului a încăperii sau a domiciliului se efectuează cu acordul în scris al proprietarului sau al posesorului ori, în lipsa acestuia, al unuia dintre membrii majori ai familiei sale. În caz de infracțiune de violență în familie, cercetarea la fața locului a domiciliului poate fi efectuată cu acordul victimei, iar dacă victima este o persoană minoră, cu acordul membrului major al familiei, altul decât făptuitorul. În lipsa acordului în scris, cercetarea la fața locului a încăperii sau a domiciliului se efectuează în baza ordonanței organului de urmărire penală, cu autorizarea judecătorului de instrucție (art. 118 alin. (2) CPP).

Cum se va proceda în cazurile în care există necesitatea efectuării percheziției în locurile de detenție? Este necesar un mandat judecătorec în acest sens?

Aceste probleme au fost ridicate și în fața Curții Constituționale, care a menționat că, „*cu privire la necesitatea autorizăției judecătorului de instrucție pentru efectuarea percheziției în celula din penitenciar, Curtea reține că, potrivit articolului 204 alin. (6) din Codul de executare, condamnații, precum și încăperile în care se află aceștia (pe perioada detenției) pot fi supuse percheziției. Perchezițiile în discuție sunt efectuate de către funcționarii publici cu statut special din cadrul administrației penitenciare în baza Codului de executare, precum și în baza Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 (a se vedea § 7 și 8 din prezenta decizie). Aceste acte normative speciale nu condiționează efectuarea perchezițiilor în celula din penitenciar de*

and supervise it, to install in it devices that ensure surveillance and audio and video recording, of those to be photographed and filmed, or to carry out any criminal prosecution action in it, without a court order.

The exceptions mentioned *above* (*in the case of a flagrant offense and in the event that it does not suffer a delay*), refer to the case when searches or other criminal investigation actions can be carried out without the prior authorization of the investigating judge. Anyway, these actions will be carried out based on a reasoned ordinance, which, within 24 hours, will present the results of the respective actions to the investigating judge in order to ascertain their legality. Therefore, even if these actions were carried out without authorization, they are subsequently subject to judicial review.

Carrying out criminal prosecution actions in the person's residence, without the authorization of the investigating judge, also takes place in cases when the persons who live or have headquarters in them give this consent. For example, the on-site search of the room or residence is carried out with the written consent of the owner or possessor or, in his absence, of one of the adult members of his family. In the case of a crime of domestic violence, the on-site search of the residence can be carried out with the consent of the victim, and if the victim is a minor, with the consent of the adult member of the family, other than the perpetrator. In the absence of written consent, the on-site search of the room or residence is carried out based on the ordinance of the criminal investigation body, with the authorization of the investigating judge (art. 118 paragraph (2) of the CCP).

What will be done in cases when there is a need to search places of detention? Is a court order necessary or not in this regard?

These issues were also raised before the Constitutional Court, which noted that, “*regarding the need for the authorization of the investigating judge to conduct the search in the penitentiary cell, the Court notes that, according to article 204 paragraph (6) of the Enforcement Code, convicts, as well as the rooms where they are (during the detention) may be subject to search. The searches in question are carried out by civil servants with special status within the penitentiary administration on the basis of the Enforcement Code, as well as on the basis of*

obținerea prealabilă a autorizației judecătorului de instrucție. Curtea menționează că persoana ar putea contesta legalitatea acțiunilor întreprinse în fața judecătorului de instrucție. Așadar, există un control judecătoresc care ar putea cenzura orice pretins abuz al autorităților.”¹⁵ Prin urmare, atunci când persoanele cu statut special din cadrul administrației penitenciare efectuează această acțiune nu este necesar mandat judecătoresc, însă persoana care consideră că i s-au lezat anumite drepturi pot contesta acțiunile autorităților.

Pe de altă parte, atunci când se investighează o infracțiune și există temei de a efectua percheziția în locurile de detenție, organul de urmărire penală și procurorul vor efectua această acțiune doar în baza unui mandat judiciar, neavând aceleași drepturi ca funcționarii publici cu statut special din cadrul administrației penitenciare. Cu alte cuvinte, organul de urmărire penală și procurorul vor acționa potrivit CPP.

Concluzii. Inviolabilitatea domiciliului este un principiu al procesului penal și o cerință legală care se aplică tuturor autorităților și persoanelor, și care constă în faptul că, în cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să pătrundă în domiciliu contrar voinței persoanelor care locuiesc sau dețin sediu în ele, de a-l cerceta și a-l supraveghea, de a instala în el aparate ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat, sau de a efectua în el orice acțiuni de urmărire penală, fără o hotărâre judecătorească, care autorizează acțiunea sau o legalizează.

Efectuarea perchezițiilor în locurile de detenție se va efectua în corespundere cu legislația procesuală penală, cu excepția când această acțiune se efectuează de către persoanele cu statut special din cadrul administrației penitenciare.

Se impune modificarea și completarea art. 128 alin. (1) CPP, astfel încât acesta să acorde împuterniciri organului de urmărire penală și procurorului de a efectua percheziția în timpul nopții și în cazurile ce nu suferă amânare. Totodată, se propune intervenția legislativă pentru a acorda posibilitate și organu-

¹⁵ DCC nr. 80 din 28.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 101g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alin. (3) din Codul de procedură penală (pct. 17, 19).

Government Decision no. 583 of May 26, 2006 (see § 7 and 8 from this decision). These special normative acts do not condition the carrying out of searches in the penitentiary cell on obtaining the prior authorization of the investigating judge. The Court mentions that the person could challenge the legality of the actions taken before the investigating judge. So there is a judicial review that could censure any alleged abuse of the authorities.”¹⁵ Therefore, when the persons with special status within the penitentiary administration carry out this action, a court mandate is not necessary, but the person who believes that some of his rights have been violated can challenge the actions of the authorities.

On the other hand, when a crime is being investigated and there are grounds to search places of detention, the criminal investigation body and the prosecutor will carry out this action only based on a judicial mandate, not having the same rights as civil servants with special status within the penitentiary administration. In other words, the criminal investigation body and the prosecutor will act according to the CCP.

Conclusions. The inviolability of the domicile is a principle of the criminal process and a legal requirement that applies to all authorities and persons, and which consists in the fact that, during the criminal process, no one has the right to enter the domicile against the will of the persons who live or have headquarters in it, to investigate and supervise it, to install in it devices that ensure surveillance and audio and video recording, of those to be photographed and filmed, or to carry out any criminal prosecution action in it, without a court decision, which authorizes the action or legalizes it.

Searches in places of detention will be carried out in accordance with criminal procedural legislation, except when this action is carried out by persons with special status within the penitentiary administration.

It is necessary to amend and supplement art. 128 paragraph (1) of the CCP, in order to give powers to the criminal investigation body and the prosecutor to carry out the search during the night and in cases that do not suffer delay. At the same time, legislative intervention is proposed

¹⁵ DCC no. 80 of 28.05.2019 of inadmissibility of the notification no. 101g/2019 regarding the exception of unconstitutionality of the article 273 paragraph (3) of the Code of Criminal Procedure (points 17, 19).

lui de urmărire penală să emită ordonanța de percheziție în cazurile de delict flagrant și în cele ce nu suferă amânare.

to allow the criminal investigation body to issue a search warrant in cases of flagrant crime and those that do not suffer postponement.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Constituția Republicii Moldova.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova.
3. Ivana Roagna, Protejarea dreptului la respectarea vieții private și de familie în cadrul Convenției Europene a Drepturilor Omului. Manualele Consiliului Europei pentru Drepturile Omului, Consiliul Europei, Strasbourg, 2012, p. 50. Disponibilă: <https://rm.coe.int/16806f15c5> [accesată: 27.07.2022].
4. DCC nr. 16 din 11.02.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 20g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 179 alin. (1) din Codul penal și articolul 6 pct. 11) din Codul de procedură penală (violarea de domiciliu) (pct. 24).
5. Manualul judecătorului pentru cauze penale (Inviolabilitatea domiciliului – C. Gurschi, Ig. Dolea), Chișinău, 2013. Disponibil: <http://drept.usm.md/public/files/ManualulJudecatorului2013-TOT2c7a4c.pdf> [accesată: 31.07.2022].
6. Hotărârea CtEDO, cauza Bisir și Tulus c. Moldovei, din 17.05.2011. Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-124094> [accesată: 29.07.2022].
7. Hotărârea CtEDO, cauza Varga c. României, din 01.04.2008. Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-123847> [accesată: 29.07.2022].
8. Decizia nr. 80 din 28.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 101g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alin. (3) din Codul de procedură penală (pct. 18, 19).
9. Hotărârea CtEDO, cauza Amarandei și alții c. României, din 26.04.2016. Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176078> [accesată: 29.07.2022].
10. Hotărârea CtEDO, cauza Gillan și Quinton c. Regatului Unit, din 12.01.2010. Disponibilă: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-96585> [accesată: 29.07.2022].
11. Hotărârea CtEDO, cauza Cacuci și S.C. Virra & Cont Pad SRL v. România, din 17.01.2017. Disponibilă: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-176052> [accesată: 29.07.2022].
12. Ghid privind art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, Dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Actualizat la 31 decembrie 2018, pct. 181, 182. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ROM.pdf [accesată: 29.07.2022].
13. DCC nr. 80 din 28.05.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 101g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 273 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Despre autor:

Dinu OSTAVCIUC,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
rector al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: ostavciuc@mail.ru
ORCID: 0000-0001-5317-3296*

About author:

Dinu OSTAVCIUC,

*PhD, associate professor
rector of the Academy “Ștefan cel Mare”
of the MIA,
e-mail: ostavciuc@mail.ru
ORCID: 0000-0001-5317-3296*